

CZU.347.78

REPARAREA PREJUDICIULUI ÎN CAZUL ÎNCĂLCĂRII DREPTULUI DE AUTOR ȘI A DREPTURILOR CONEXE ÎN LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA

VALERIA BEJENARI, STUDENTĂ ÎN ANUL III,
FACULTATEA DREPT

CONF. UNIV., DR. ÎN DREPT IGOR TROFIMOV,
CATEDRA DREPT PRIVAT,

ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE” A MAI

„Oricine am fi, oriunde am trăi și în orice condiții, toți avem capacitatea de a crea. Această creativitate și inventivitate umană este în măsură să amelioreze calitatea vieții noastre, în toate domeniile.”

Francis Gurry, Președinte al OMPI

ÎN ULTIMII ANI, PROPRIETATEA INTELECTUALĂ, DE RÂND CU ALTE TIPURI DE PROPRIETATE, ARE O IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ ÎN TOATĂ LUMEA, IAR SECURITATEA JURIDICĂ ÎN DOMENIUL PROPRIETĂȚII INTELECTUALE REPREZINTĂ CEA MAI MARE PROVOCARE PENTRU GUVERNELE NAȚIONALE ȘI PENTRU ORGANISMELE INTERNAȚIONALE, ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII ECONOMIEI MONDIALE, A DEZVOLTĂRII TEHNOLOGICE FĂRĂ PRECEDENT.

Aspecte teoretice. Noțiunea dreptului de proprietate intelectuală înregistrează o evoluție istorică îndelungată [22, p.13-22] și controversată, care, deși la ora actuală a intrat în uz sub această denumire, încă nu și-a găsit definiția precisă, ea continuând să fie utilizată cu un anumit grad de convenționalitate. Ținem să atragem atenția și asupra faptului că nici Convenția mondială pentru constituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intellectuale [11] nu definește dreptul proprietății intelectuale, ea limitându-se doar la enumerarea

obiectelor protecției juridice a acestora. Din cele expuse mai sus și ținând cont de caracterul său convențional, dar tradițional, am putea totuși accepta definiția dată de V. Volcinschi [20, p.4], potrivit căreia dreptul proprietății intelectuale este un ansamblu de norme juridice care reglementează relațiile sociale privind crearea și valorificarea rezultatelor muncii intelectuale (spirituale, creatoare) după analogia reglementării relațiilor în cadrul dreptului de proprietate din dreptul comun, care îi asigură titularului o anumită sferă de libertate în acțiuni.

Proprietatea intelectuală este divizată în două domenii de drepturi: a) proprietatea industrială și b) drepturile de autor și drepturile conexe. În condițiile proliferării și perfecționării tehnicilor de reproducere, a transmisiunilor de date și informații ori programe prin cablu și satelit, controlul utilizării operelor este, dacă nu un lucru imposibil, cel puțin, greu de realizat. Mijloacele sofisticate de reproducere și difuzare a operelor șterg frontierele, permit accesul la opere al unor utilizatori ce nu pot fi identificați, fac ca titularul drepturilor de autor să nu mai aibă controlul circulației operei sale.

Confruntată cu problemele încălcării drepturilor de autor, pe de o parte, și cu nevoia de a asigura protecția efectivă a drepturilor de autor, pe de altă parte, și pornind de la premisa că, în interesul culturii, este necesară găsirea unor soluții echilibrate, care reclamează atât protecția celor ce contribuie la îmbogățirea ei cât și accesul la cultură al membrilor societății, Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) a formulat, încă din 1979, recomandări pentru:

I) extinderea legislației dreptului de autor asupra tuturor formelor de utilizare a operelor protejate și, în special, asupra publicării, reprezentării sau executării adaptărilor cinematografice, radiodifuzării și distribuiri prin cablu a acestor opere;

II) găsirea unor formule de administrare colectivă a drepturilor realizate din prelevările asupra acestor utilizări, probleme care nu pot fi rezolvate decât cu ajutorul societăților și uniunilor de creatori și, eventual, de asigurare a unei remunerații speciale, în favoarea autorilor, pentru utilizările necontrolabile [15, p.48].

Materiale și metode utilizate. La elaborarea articolului au fost utilizate diverse metode de cunoaștere, cum ar fi: metoda formal-juridică, analiza, sinteza, logica și analiza comparată. Metodele general-științifice de abordare logică și de sistem au permis evidențierea principalelor tendințe și legități ale obiectului de studiu.

Misiunea acestui studiu este de a contribui la propagarea mijloacelor de protecție juridică a dreptului de autor și a drepturilor conexe atât la nivel național, cât și la nivel internațional, deoarece dreptul de autor apără toate rezultatele activității intelectuale, având un caracter universal. Pentru a pătrunde mai adânc în esența relațiilor ce izvorăsc din exploatarea produsului creației intelectuale, este necesar de a defini și a exemplifica semnele esențiale ale unei opere. Prin prisma art. 3 al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe [2], *autorul* este persoană fizică prin a cărei activitate creatoare a fost creată opera, iar *opera* este definită ca fiind rezultatul creației intelectuale originale în domeniul literaturii, artei și științei, indiferent de mijloacele de creare, de modul concret și de forma de exprimare, de valoarea și importanța acesteia.

Cercetarea științifică. Ca instituție a dreptului civil, potrivit cercetătorului L. Lupașcu [16, p.67],

dreptul de autor reprezintă în sine ansamblul normelor de drept, care reglementează relațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale, legate de crearea și folosirea operelor științifice, literare și de artă.

În doctrina juridică, dreptul de autor este examinat sub două aspecte: aspectul obiectiv al dreptului de autor, care presupune o totalitate de norme juridice, și aspectul subiectiv al dreptului, acesta presupunând prezența unor drepturi concrete ce apar odată cu crearea operei. În majoritatea țărilor europene, drepturile subiective ale autorilor, după natura lor juridică, sunt drepturi complexe. Caracterul complex al acestor drepturi se exprimă în dissocierea drepturilor morale de cele patrimoniale și în superioritatea drepturilor morale ce influențează drepturile patrimoniale. Dreptul de autor este un drept personal, imprescriptibil, inalienabil, insesizabil și exclusiv specific, care se deosebește de celelalte drepturi personale nepatrimoniale din dreptul comun.

Baza de drept a activității intelectuale și muncii creatoare este creată prin Constituția Republicii Moldova [1], legile Parlamentului, hotărârile de Guvern [6, 7] în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe, și Convențiile Internaționale [12] la care Republica Moldova este parte. Cele din urmă reglementează relațiile care apar în legătură cu crearea și valorificarea operelor literare, de artă și științifice.

Constituția Republicii Moldova garantează libertatea creației artistice și științifice. Astfel, art.33 prevede expres: „*Dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală, interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală sunt apărute de lege*”. Într-o formulare generală care se regăsește în legislație, în conformitate cu tratatele internaționale, obiectul dreptului de autor îl constituie, conform art. 7(2) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe:

- operele literare (povestiri, eseuri, romane, poezii etc.);
- programele pentru calculator care se protejează ca și operele literare;
- operele științifice;
- operele dramatice și dramatico-muzicale, scenariile și proiectele de scenarii, libretetele, sinopsisul filmului;
- operele muzicale cu sau fără text;

- operele coregrafice și pantomimele;
- operele audiovizuale;
- operele de pictură, sculptură, grafică și alte opere de artă plastică;
- operele de arhitectură, urbanistică și de artă hortică;
- operele de artă aplicată;
- operele fotografice și operele obținute printr-un procedeu analog fotografiei;
- hărțile, planșele, schițele și lucrările tridimensionale din domeniul geografiei, topografiei, arhitecturii și din alte domenii ale științei;
- bazele de date;
- alte opere.

Protecția dreptului de autor se extinde, de asemenea, asupra operelor derivate și integrate, și anume:

- traduceri, adaptările, adnotările, aranjamentele muzicale și orice alte transformări ale operelor literare, artistice sau științifice, cu condiția că constituie rezultate ale creației intelectuale;
- culegerile de opere literare, artistice ori științifice (enciclopediile și antologiile, compilațiile altor materiale sau date, indiferent dacă sunt ori nu protejate, inclusiv bazele de date), cu condiția că, din considerentul de selectare și sistematizare a conținutului lor, constituie rezultate ale creației intelectuale (art. 7 (3) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe).

Analiza dispozițiilor legale a permis doctrinei să desprindă trei condiții esențiale de care depinde vocația la protecție în cadrul dreptului de autor și și anume:

- opera trebuie să fie rezultatul unei activități creatoare a autorului;
- să îmbrace o formă concretă de exprimare, perceptibilă simțurilor;
- să fie susceptibilă de a fi adusă la cunoștința publicului.

Pentru a fi protejată de dreptul de autor, opera trebuie să fie originală, să poarte amprenta personalității, a individualității autorului. Prin urmare, fiind o noțiune relativ nouă, încercările de a încadra acest concept într-o definiție unică persistă până în prezent [19, p.8]. Cea mai reușită, considerăm noi, este cea propusă de Bertrand A. [21] care consideră originală creația ce nu este o simplă reproducere a unei opere anterioare, ci care exprimă gustul, inteligența și priceperea autorului său; altfel spus, personalitatea sa în compoziție și expresie.

Cea de-a doua condiție pentru formarea obiectului de autor este aceea ca opera să îmbrace o formă concretă de exprimare, perceptibilă simțurilor. Astfel, în unele legislații, cum ar fi cea a Marii Britanii, Irlandei etc., se cere în toate cazurile ca opera să fie fixată pe un suport material. Totodată, în legislațiile Belgiei, Franței, Olandei, Italiei, fixarea este cerută exclusiv pentru operele coreografice și pantomime. Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe (art. 5(2)) prevede ca operele să fie exprimate într-o anumită formă obiectivă.

Drepturile conexe sunt strâns legate de dreptul de autor. Acestea diferă de dreptul de autor prin faptul că aparțin persoanelor care se consideră intermediari în producerea, imprimarea și distribuirea operelor. În Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe a Republicii Moldova, categoriile de drepturi conexe corespund directivelor UE și tratatelor internaționale, fiind următoarele:

- drepturile interpreților;
- drepturile producătorilor de fonograme;
- drepturile organizațiilor de difuziune prin eter și prin cablu;
- drepturile producătorilor de videograme (primele imprimări ale imaginilor).

Prevederile referitoare la asigurarea respectării drepturilor cuprinse în Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe a Republicii Moldova implementează condițiile Acordului TRIPS și sunt în mare măsură armonizate cu Directiva privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală [13]. În cele ce urmează, vom trata măsurile corective civile prevăzute de Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe (capitolul IX), măsurile administrative prevăzute de Codul Contravențional al Republicii Moldova și sancțiunile penale prevăzute de Codul Penal.

Încălcarea dreptului de autor și a drepturilor conexe se referă la orice valorificare a unui obiect al dreptului de autor sau drepturilor conexe care are loc cu violarea prevederilor Legii. Orice exemplar al obiectelor dreptului de autor, drepturilor conexe sau al altor drepturi protejate de prezenta lege, a cărui reproducere, import, distribuție, închiriere sau împrumut atrage încălcarea acestor drepturi, se consideră contrafăcut. Depozitarea în scopuri comerciale a exemplarelor obiectelor dreptului de autor, drepturilor conexe sau ale altor drepturi

protejate de prezenta lege se consideră nelegitimă, dacă are loc cu încălcarea acestor drepturi (art. 54 (1) – (3) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe a Republicii Moldova). Conform art. 55 (2) al Legii, în conformitate cu art. 4 al Directivei privind asigurarea respectării DPI, procedurile judiciare în privința încălcării dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege pot fi inițiate:

- a) de titularii de drepturi sau de autoritățile abilitate cu protecția drepturilor acestora;
- b) de alte persoane care beneficiază de astfel de drepturi, în special de licențiați;
- c) de organizațiile de gestiune colectivă a dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe;
- d) de organizațiile profesionale de apărare și de alți reprezentanți ai titularilor de drepturi și ai licențiaților.

Prin urmare, nu doar titularii de drepturi sunt îndreptățiți să ceară aplicarea măsurilor de asigurare, procedurilor și remediilor, dar și persoanele care au un interes direct și poziție juridică în măsura permisă de lege sau în conformitate cu legea.

Drepturile patrimoniale exclusive și dreptul la remunerație se protejează pe tot timpul vieții autorului și timp de 70 de ani după deces, începând cu 1 ianuarie al anului următor celui al decesului autorului. Drepturile morale ale autorului sunt protejate pe un termen nelimitat. După decesul autorului, protecția drepturilor sale morale este exercitată de către moștenitori și de organizațiile abilitate în modul corespunzător să asigure protecția drepturilor autorilor. Astfel de organizații asigură protecția drepturilor morale ale autorilor și în cazul când aceștia nu au moștenitori sau în cazul de stingere a dreptului lor de autor.

Răspunderea civilă. După natura lor, drepturile de autor sunt drepturi subiective și pentru protecția lor sunt acceptate toate modurile de apărare, care se aplică la apărarea drepturilor civile subiective, și anume: încetarea sau modificarea relațiilor de drept, apărarea onoarei și demnității, desemnarea executării obligațiilor în natură și altele. În conformitate cu art. 10 din Codul civil [3] al Republicii Moldova, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară. Modul de aplanare a litigiului dintre părți până la adresarea în instanța de judecată poate fi prevăzut prin lege sau contract. În cadrul procedu-

rilor judiciare inițiate în privința încălcării dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a drepturilor sui generis, persoanele care sunt în drept pot solicita instanțelor de judecată sau altor organe competente, după caz, recunoașterea drepturilor lor, constatarea încălcării acestora și repararea prejudiciului prin stabilirea unor despăgubiri.

Pentru stabilirea existenței unei încălcări a dreptului de autor și conexe, instanța urmează să verifice:

- 1) dacă cazul invocat de violare nu cade sub incidența excepțiilor prevăzute de art. 26-29 din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe;
- 2) dacă există un contract între titularul de drepturi și persoanele care au valorificat creațiile autorului;
- 3) dacă corespunde modul de valorificare realizat de utilizator cu conținutul contractului și cu cerințele legale;
- 4) alte circumstanțe de fapt și de drept ce pot avea importanță pentru soluționarea justă a cauzei [9].

Măsurile provizorii și de asigurare permit încetarea imediată a încălcării, fără a aștepta decizia asupra cazului dat. La cererea reclamantului, instanța de judecată poate:

- să emită, în privința presupusului violator, o încheiere cu scopul de a preveni orice încălcare iminentă a dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege ori să interzică, sub rezerva aplicării unor sancțiuni pecuniare repetate, continuarea pretinselor încălcări ale dreptului vizat, ori să ceară prezentarea unor garanții destinate să asigure despăgubirea titularului de drepturi;

- în aceleași condiții, să emită o încheiere în privința unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de o terță persoană care încalcă dreptul de autor, drepturile conexe sau alte drepturi protejate de prezenta lege, inclusiv în privința intermediarilor ale căror calculatoare și servicii de telecomunicații sunt utilizate de o terță persoană care comite o astfel de încălcare;

- să dispună sechestrarea sau confiscarea bunurilor presupuse că încalcă dreptul de autor, drepturile conexe sau alte drepturi protejate de prezenta lege, în scop de prevenire a introducerii sau răspândirii acestora în rețelele de comerț (art. 59 (1) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe, în conformitate cu art. 50.1.a al Acordului TRIPS și art. 9

(1) al Directivei privind asigurarea respectării DPI).

Măsurile de corecție sunt măsurile întreprinse în privința bunurilor considerate ca provenind din încălcarea dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de legea specială și, după caz, în privința materialelor și echipamentului care au servit la crearea sau confecționarea acelor bunuri. Aceste măsuri se aplică de către instanța de judecată, la cererea reclamantului, fără a-l scuti de plata oricăror despăgubiri datorate titularului de drepturi în urma încălcării și fără compensare de orice gen. Aceste măsuri prevăd:

- retragerea provizorie din circuitul comercial;
- retragerea definitivă din circuitul comercial;
- confiscarea și distrugerea (art. 60(1) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe, în conformitate cu art. 10(1) al Directivei privind asigurarea respectării DPI).

Măsurile de corecție sunt întreprinse din contul violatorului, dacă nu sunt motive pentru a proceda altfel. La examinarea cererii de aplicare a măsurilor de corecție se vor respecta interesele terțelor persoane, inclusiv ale consumatorilor și părților private care au acționat cu bună-credință.

Instanța de judecată, la stabilirea despăgubirii, va ține cont de necesitatea:

- recuperării pierderilor, inclusiv a venitului ratat, suportate de partea lezată;
- percepției profitului obținut ilegal de persoana care a încălcat drepturile;
- achitării unei compensații de la 500 până la 500 000 lei pentru fiecare drept încălcat.

Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat) [17, p.32]. Titularul drepturilor de autor și drepturilor conexe este în drept să ceară aplicarea unei sau a mai multor sancțiuni indicate mai sus. Se va avea în vedere că stabilirea despăgubirii sub formă de taxe forfetare e posibilă, atunci când violatorul a comis încălcarea neintenționat.

Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe enunță, în art. 63(4), de asemenea, că titularul de drepturi lezate în drepturile protejate de prezenta lege poate revendica și repararea materială a pre-

judiciului moral. Importanța protecției operelor de la orice denaturări, ce ar putea prejudicia reputația autorului, precum și dreptul autorului la respectul integrității operei sale sunt reglementate de art. 6 bis din Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice. Pentru violarea drepturilor morale, autorul sau titularul drepturilor conexe are dreptul să ceară, prin judecată, de la persoana care le-a violat:

- introducerea rectificărilor cuvenite în operă și publicarea în presă sau anunțarea într-un alt mod despre restabilirea dreptului violat;
- interzicerea publicării operei sau îndeplinirea cerinței de a înceta distribuirea ei și de a confisca exemplarele publicate;
- repararea materială a prejudiciului moral.

La stabilirea daunelor, instanța de judecată trebuie să ia în considerare toate consecințele economice negative, cum ar fi paguba reală a titularilor de drepturi, câștigurile nerealizate, beneficiile fără justă cauză a presupusului violator, precum și alți factori de natură necomercială, cum ar fi prejudiciul moral cauzat prin încălcarea drepturilor.

Prin prisma celor menționate, relevăm importanța jurisprudenței CtEDO privind aplicarea normelor juridice la diferite situații concrete, în cazul încălcării dreptului de autor și a drepturilor conexe. În cauza Bălan c. Moldovei (cererea nr. 19247/03) [10], reclamantul pretindea în fața Curții violarea art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (protecția proprietății) în urma refuzului instanțelor de judecată naționale de a-i acorda compensații pentru încălcarea dreptului său de proprietate intelectuală (folosirea fotografiei făcută de reclamant, fără acordul acestuia, în calitate de fundal pentru buletinele de identitate eliberate de către Ministerul Afacerilor Interne), Curtea acordându-i reclamantului 5,000 EURO cu titlu de daune materiale și morale și 2,000 EURO cu titlu de costuri și cheltuieli.

Răspunderea contravențională. În afara remediilor civile, legislația Republicii Moldova prevede și răspunderea contravențională în cazul încălcării dreptului de autor și drepturilor conexe, atunci când nu sunt comise în proporții mari. Acțiunile ilicite, menționate în Capitolul VIII, denumit *Contravenții ce atentează la drepturile reale*, la art. 96(1) al Codului contravențional [4] al Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 10 la 30 de unități

convenționale aplicată persoanei fizice, și cu amendă de la 30 la 70 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Falsificarea, producerea, distrugerea, utilizarea, depozitarea, transportarea sau comercializarea ilicită a marcajelor de control se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, și cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Distrugerea din neglijență a originalului operei științifice, literare, de artă plastică, de sculptură, de arhitectură, a manuscrisului sau a variantei definitive a originalului fonogramei sau al operei audiovizuale se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, și cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Răspunderea penală. Art. 61 al Acordului TRIPS prevede că procedurile penale se vor aplica cel puțin pentru actele deliberate de piraterie care aduc atingere unui drept de autor, comise la scară comercială. Sancțiunile vor include închisoare și/sau amenzi suficiente pentru a fi descurajatoare și vor fi la un nivel comparativ cu cele aplicate unor delict grave similare. În cazurile adecvate, sancțiunile posibile vor include și sechestrarea, confiscarea și distrugerea mărfurilor în cauză, precum și a tuturor materialelor și instrumentelor care au servit direct la comiterea delictului.

În Capitolul V din Partea Specială a Codului penal [5], denumit *Infrațiuni contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor*, la art. 185¹, se stipulează răspunderea penală în cazul încălcărilor dreptului de autor și a drepturilor conexe, dacă acestea sunt săvârșite în proporții mari. Art. 126 CP determină semnificația expresiei „proporții mari”, anume o valoare a daunei în urma dreptului încălcat care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern [8] în vigoare la momentul săvârșirii faptei. Legislația penală în vigoare prevede, prin conținutul art.185¹ alin.(1), un cumul de modalități alternative de comitere a infracțiunii [18, p.49], pentru care legiuitorul prevede o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de la 1150 la 1350 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, iar

pentru persoana juridică – amendă în mărime de la 3000 la 4000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 5 ani.

La art. 185¹ (2) CP al R. Moldova, este instituită răspunderea penală pentru o altă faptă legată de încălcarea dreptului de autor și a altor drepturi conexe, săvârșită prin următoarele acțiuni: marcarea, comercializarea, importarea, exportarea, transportarea sau depozitarea ilegală a marcajelor de control, falsificarea acestora, care au cauzat daune în proporții mari.

În cadrul art. 185¹ (3) CP al R. Moldova sunt prevăzute formele agravante caracteristice infracțiunilor menționate la alineatele (1) și (2): a) de două sau de mai multe persoane; b) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală; c) prin constrângere fizică sau psihică; d) în proporții deosebit de mari.

În opinia autorilor R. Cojocar și A. Cazaciov [14, p.199], ar fi necesară o reevaluare a cadrului incriminator destinat pedepsirii faptelor descrise la art. 185¹ CP, în sensul incriminării și pedepsirii distincte a acestora, lucru care va doza gradul de individualizare legală a pedepselor penale ce vor putea fi aplicate pentru săvârșirea acestora. Soluția incriminării distincte și pedepsirii diferențiate a faptelor ce implică încălcarea dreptului de autor este practică în legislațiile penale ale mai multor state europene, inclusiv în cea a României.

Concluzii și implicații. Dezvoltarea relațiilor sociale din domeniul proprietății intelectuale condiționează avansarea sistemului tehnologic, iar în ritmul dependent de nivelul și eficiența acestuia trebuie adoptate reglementări și măsuri eficiente de a preveni și a combate fenomenele antisociale ce pot lua amploare în acest cadru aplicativ. O continuă armonizare a legislației Republicii Moldova în materie de reglementare și protecție a relațiilor sociale care vizează domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe se impune cu necesitate, în special din perspectiva dezvoltării raporturilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, precum și a dezvoltării economice stabile a țării.

REFERINȚE

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.1 din 12.08.1994.

2. Legea nr.139 privind dreptul de autor și drepturile conexe din 02.07.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.191-193/630 din 01.10.2010.

3. Codul civil al Republicii Moldova nr.1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.82-86 din 22.06.2002.

4. Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218 din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.3-6 din 16.01.2009.

5. Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-74 din 14.04.2009.

6. Hotărârea Guvernului nr.89 din 10.02.2012 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la înregistrarea obiectelor dreptului de autor și a drepturilor conexe. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.34-37/114 din 17.02.2012.

7. Hotărârea Guvernului nr.641 din 12.07.2001 despre tarifele minime ale remunerației de autor. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.81-83/682 din 20.07.2001.

8. Hotărârea Guvernului nr.54 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2018 din 17.01.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.18-26 din 19.01.2018.

9. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.1 cu privire la aplicarea unor prevederi ale legislației privind dreptul de autor și drepturile conexe din 25.04.2016.

10. Cauza Bălan contra Moldovei din 29.01.2008. În: „Hotărârile și deciziile CEDO în cauzele moldovenești”, 2009, volumul VII (01.01.2008-30.06.2008).

11. Convenția de constituire a Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale, semnată la Stockholm la 14.07.1967 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.1328-XII din 11.03.1993).

12. Convenția de la Berna cu privire la protecția operelor literare și artistice, din 09.09.1886 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.511-XIII din 22.06.1995).

13. Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr.2004/48/CE din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

14. COJOCARU R., CAZACICOV A., *Infrațiunea de încălcare a dreptului de autor și drepturilor conexe din perspectiva unor modificări legislative*. În: Lecturi

AGEPI: Comunicări prezentate la simpozionul anual științifico-practic privind protecția proprietății intelectuale (ediția a 18-a, 21-22 aprilie 2016), Chișinău: AGEPI, 2016.

15. DRAGOȘ B., *Limitele protecției dreptului de autor în România și Republica Moldova*. În: „Revista de drept privat”, 2002, nr.2.

16. LUPAȘCU L., *Dreptul de autor în reglementarea legislației în vigoare*. În: „Revista Națională de Drept”, 2001, nr.8.

17. NIȚU I., *Modalități juridice de protecție a drepturilor de autor în Republica Moldova și România*. În: „Legea și viața”, 2009, nr. 9.

18. SPĂTARI M., *Semne obiective care caracterizează conținutul constitutiv al variantei-tip a infracțiunii de încălcare a dreptului de autor și a drepturilor conexe (art.185/1 alin.(1) C.pen. RM)*. În: „Revista Națională de Drept”, 2011, nr.1.

19. VOLCINSCHI V., I. CHIROȘCA, *Originalitatea operelor de literatură, artă și știință - condiție sine qua non a protejabilității în dreptul de autor*. În: „Legea și viața”, 2005, nr.8.

20. VOLCINSCHI V., D. CHIROȘCA, *Dreptul proprietății intelectuale*, Ed. Museum, Chișinău, 2001;

21. BERTRAND A., *Le droit d'auteur et les droits voisins*, Deuxieme edition, Dalloz, 1999.

22. В. ВЕИНКЕ, *Авторское право. Регламентация основы, будущее.*, „Юрид. литература”, Москва, 1979.

REZUMAT

Recuperarea daunelor în cazul încălcării dreptului de autor și a drepturilor conexe în legislația Republicii Moldova. Proprietatea intelectuală este reglementată de o serie de convenții internaționale, însă nu definește „drepturile internaționale” ale proprietății intelectuale, stabilind doar procedurile de recunoaștere a drepturilor deja recunoscute într-un stat sau pe teritoriul altui stat.

Acest articol cuprinde abordarea juridică și analiza comparativă a legislației naționale civile, administrative și penale privind protecția drepturilor de autor și încălcările care se comit în țara noastră, consecințele acestor încălcări. Au fost formulate mai multe puncte de vedere care urmează a fi luate în considerare.

Cuvinte-cheie: *proprietate intelectuală, convenții internaționale, legislație națională, drepturi de autor, încălcări.*

ABSTRACT

Recovery of Damages in the Case of Infringement of Copyright and Related Rights in the Legislation of the Republic of Moldova. Intellectual property is governed by a series of international conventions but they do not define “international rights” of intellectual property, but establishes procedures for recognition of rights already enshrined in a state or territory of another state.

This article is about the comparative legal approach and analysis of the national civil, administrative, penal legislation which are protected authors rights and infringements which are wide-spread in our country and consequences of this infringements. There were suggested several points of view which are necessary to be taken into consideration.

Keywords: *intellectual property, international conventions, national legislation, authors rights, infringements.*

РЕФЕРАТ

Возмещение ущерба при нарушении авторского права и смежных прав в законодательстве Республики Молдова. Интеллектуальная собственность регулируется рядом международных конвенций. Однако они не определяют «международные права» интеллектуальной собственности, а устанавливают процедуры признания прав, уже закрепленных в том или ином государстве.

Эта статья посвящена сравнительно-правовому анализу национального гражданского, административного и уголовного законодательства о защите авторского права и часто совершаемых в нашей стране нарушений, а также и последствий этих нарушений. Предложены несколько точек зрения, которые необходимо принять во внимание.

Ключевые слова: *интеллектуальная собственность, международные конвенции, национальное законодательство, авторское право, нарушения.*